

บทที่ ๑

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คัมภีร์นาฏยศาสตร์เป็นตำราว่าด้วยศาสตร์ศิลปะการละคร คำว่านาฏยศาสตร์หมายถึง ศาสตร์ศิลปะการละคร เนื้อหาในคัมภีร์จึงเกี่ยวกับการสร้างและการชมการละครเป็นหลัก เนื้อหา ส่วนที่เป็นการชมการละครนั้นกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้แสดง การแสดง และผู้ชม ซึ่งมีความ เกี่ยวข้องกัน และเป็นองค์ประกอบสำคัญซึ่งจะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ แสดง การแสดง และผู้ชม มีลักษณะเป็นการสื่อสารไปสู่ผู้ชม และทำให้ผู้ชมได้รับรสจากการชม ละคร เมื่อผู้ชมได้รับรสตามที่นักแสดงได้ถ่ายทอดภาวะไว้ ก็จะทำให้การแสดงนั้นประสบความสำเร็จ ความคิดเกี่ยวกับรส และภาวะนี้เองที่แฝงความคิดเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ไว้

สุนทรียศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เริ่มต้นจากคำถามว่า "ศิลปะคืออะไร" และเพื่อให้ได้คำตอบที่ จะนำไปสู่ความเข้าใจมโนทัศน์ของศิลปะซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นมโนทัศน์ที่รู้จักกันอยู่แล้ว เพียงแต่ยังไม่ชัดเจนจึงมีความพยายามตอบคำถามด้วยการนิยามเพื่อทำมโนทัศน์ที่ไม่ชัดเจนของศิลปะให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่การหาคำนิยามที่จะเป็นที่ยอมรับได้นั้นกลับไม่ใช่เรื่องง่าย แม้ว่าในสุนทรียศาสตร์ ตะวันตกจะมีทฤษฎีที่เกิดจากการนิยามศิลปะหลายทฤษฎี แต่ก็ยังไม่สามารถหาข้อสรุปของนิยาม ศิลปะที่ปราศจากข้อโต้แย้งได้ และข้อโต้แย้งของทฤษฎีเหล่านั้นก็นำไปสู่ปัญหาทฤษฎีสุนทรียะใน 2 ประเด็น คือปัญหาว่าศิลปะนั้นนิยามได้หรือไม่ และปัญหาในการตัดสินคุณค่าสุนทรียะของงาน ศิลปะว่าสามารถทำได้ในบริบทที่เป็นศิลปะหรือไม่ ศิลปะมีคุณค่าในตัวเองหรือไม่ การตัดสินคุณค่าของศิลปะมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งอื่นเช่น ศิลธรรมหรือความจริงหรือไม่ ทฤษฎีที่เกิดจากการ นิยามศิลปะจึงต้องสามารถตอบคำถามดังกล่าวข้างต้นได้ และนิยามศิลปะที่เรามุ่งหวังคือนิยามที่ สามารถตัดสินได้ว่างานใดเป็นงานศิลปะและงานศิลปะใดเรียกได้ว่าเป็นงานศิลปะที่ดี และดีกว่า งานอื่น

ทฤษฎีสุนทรียะทางตะวันตกสามารถแบ่งได้เป็น 3 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีที่นิยามศิลปะโดย พิจารณาคุณสมบัติของศิลปะ และพยายามหาคุณสมบัติร่วมใน งานศิลปะ ที่ทำให้เกิดอารมณ์พิเศษ เรียกว่าอารมณ์สุนทรียะซึ่งแตกต่างจากอารมณ์ชีวิต และตัดสิน

ศิลปะจากคุณสมบัติดังกล่าว ซึ่งการตัดสินคุณค่าของศิลปะจะอยู่ในบริบทที่เป็นศิลปะไม่เกี่ยวกับสิ่งอื่น เช่น ศิลปกรรม

2. ทฤษฎีที่นิยามศิลปะโดยพิจารณาตัวบุคคลที่สร้างงาน และตัดสินศิลปะจากสิ่งที่คุณสร้าง แสดงออกมาโดยไม่เกี่ยวกับงานศิลปะ หรือพิจารณาจากผู้ชมที่ชมงาน และตัดสินงานศิลปะจากสิ่งที่คุณชมได้รับโดยไม่เกี่ยวกับผู้สร้างงาน

3. ทฤษฎีที่นิยามศิลปะโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สร้างงาน งานศิลปะ และผู้ชม ซึ่งให้ความสำคัญกับศิลปะที่การสื่อสาร

แต่ละแนวคิดมีข้อโต้แย้ง และการตัดสินคุณค่าของงานศิลปะก็ยังมีปัญหาว่าเกณฑ์การตัดสินจะต้องทำในบริบทของศิลปะหรือไม่ และจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งอื่นหรือไม่

ดังที่ได้กล่าวในข้างต้นแล้วว่า ความคิดเกี่ยวกับภาวะและรสนั้นได้แฝงความคิดเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ไว้ ซึ่งหากนำความคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างนักแสดง การแสดงและผู้ชมการแสดงมาวิเคราะห์แล้ว จะทำให้เป็นทางเลือกหนึ่งในการตอบปัญหาทางสุนทรียศาสตร์ได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.2 เพื่อศึกษามโนทัศน์สุนทรียศาสตร์ในคัมภีร์นาฏยศาสตร์

1.2.2 เพื่อเสนอเหตุผลทางปรัชญา ในการพิจารณาปัญหาความเป็นวัตถุวิสัยของคุณสมบัติทางสุนทรียศาสตร์

1.3 สมมติฐานและขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ความคิดเรื่องรสและภาวะ ในคัมภีร์นาฏยศาสตร์ถือได้ว่าเป็นความคิดหลักเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์อินเดีย สุนทรียศาสตร์อินเดียให้ความสำคัญแก่ศิลปะที่การแสดงออก(Expression) และเป็นการแสดงออกที่ต้องถ่ายทอดความรู้สึก หรือ รส หรืออาจเรียกว่าเป็นการถ่ายทอดเนื้อหา สุนทรียะ คัมภีร์นาฏยศาสตร์ได้กล่าวถึงรสต่างๆ ไว้อย่างละเอียด และการรับรู้รสนั้น แม้ว่าจะต้อง

อาศัยบุคคลในการรับรู้แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า วัตถุสุนทรีย์(Aesthetic object) นั้นจะไม่มีความเป็นวัตถุวิสัย และผู้รับรู้ก็สามารถรับรู้เนื้อหาสุนทรีย์ได้ตรงกับที่ผู้แสดงต้องการจะถ่ายทอด

1.3.2 สุนทรียศาสตร์ในคัมภีร์นาฏยศาสตร์ ไม่เห็นด้วยกับการตอบปัญหาสุนทรียศาสตร์ที่พิจารณาเพียงด้านใดด้านหนึ่ง คือ พิจารณาที่วัตถุสุนทรีย์เพียงด้านเดียว หรือพิจารณาที่การรับรู้ทางสุนทรียศาสตร์เพียงด้านเดียว แต่การตอบปัญหาก็ต้องพิจารณาทั้งสองด้านประกอบกัน

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาจากเอกสารหลักคือ คัมภีร์นาฏยศาสตร์ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์ทั้งของตะวันตกและ อินเดีย ได้แก่ คัมภีร์ที่เป็นอรรถกถาของคัมภีร์นาฏยศาสตร์ เช่น คัมภีร์สุโพธาลังการ คัมภีร์อสังการศาสตร์และทฤษฎีธวัณนิ นอกจากนี้ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาฮินดูเพื่อตีความความหมายของความพึงพอใจและการรู้ตระหนักทางศิลปกรรมและเปรียบเทียบว่ามีความเกี่ยวข้องกับศิลปะในทัศนะของคัมภีร์นาฏยศาสตร์หรือไม่

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ความเข้าใจสุนทรียศาสตร์ในคัมภีร์นาฏยศาสตร์

1.5.2 แนวทางสำหรับการศึกษาศุนทรียศาสตร์อินเดียในคัมภีร์อื่นๆต่อไป